

NORD-TROMS TINGRETT

DOM

Avsagt: 24.06.2019 i Nord-Troms tingrett, Tromsø

Saksnr.: 18-176899TVI-NHER

Dommer: Tingrettsdommer Thorstein Funderud Skogvang

Saken gjelder: Laksefiske- og innlandsfiskeloven, 06.03.1964

Bjørn Tore Rasmussen	Advokat Jan Tore Olsborg
Kyrre Pedersen	Advokat Jan Tore Olsborg
Kjell Olaus Båtnes	Advokat Jan Tore Olsborg
Geir-Bjarne Bendiktsen	Advokat Jan Tore Olsborg
Line Olsen Ørstad	Advokat Jan Tore Olsborg
Kyrre Martin Elveskog	Advokat Jan Tore Olsborg
Kjell H. Pettersen	Advokat Jan Tore Olsborg
Odd Bernhard Johnsen	Advokat Jan Tore Olsborg
Dagfinn Kristiansen	Advokat Jan Tore Olsborg
Anton Sandmo	Advokat Jan Tore Olsborg

mot

Reisa Elvelag	Advokat Thor Hager Thorkildsen
---------------	--------------------------------

DOM OG KJENNELSE

Saken gjelder gyldigheten av sonesammenslåinger i Reisaelva.

Sakens bakgrunn:

Reisaelva er en elv i Nordreisa kommune. Elva har sitt utspring fra innsjøen Ráisjávri. Elva er totalt rundt 120 km lang, og har sitt utløp i Reisa fjorden ved kommunesenteret Storslett. De nedre delene av elva ligger altså nært bebyggelsen og infrastruktur på Storslett.

Reisaelva er en av Norges bedre lakseelver. Den er lakseførende over en strekning på i overkant av 80 kilometer. De senere årene har det også blitt mer populært å fiske etter sjøørret i de nedre deler av elva. Elva er på folkemunne delt inn i «Nerelva» og «Øverelva». I «Nerelva» er store deler av elva eid av private grunneiere. I «Øverelva» eier Statskog store deler av grunnen. Statskog eier for øvrig også enkelte eiendommer i «Nerelva». Som navnene skulle tilsi er «Nerelva» den delen av elva som ligger nærmest munningen ved Storslett.

Det er uomtvistet at innbyggerne innenfor nærmere definerte kommunegrenser i Nordreisa kommune, har en personlig rett til å fiske i elva. Retten til fiske i elva er derfor delt mellom grunneierne som har eiendom grensende til elva, og de fiskeberettigede.

I 1988 krevde Staten at det ble opprettet en bruksordning for den lakseførende delen av elva. Kravet grunnet i at det var manglende kontroll på fisket - med utstrakt ulovlig fiske - noe som medførte et press på laksebestanden. Saken ble behandlet av Nord-Troms jordskifterett – sak 3/1988. Under rettsprosessen ble kretsen av grunneiere som har rett til fiske kartlagt. Det ble videre foretatt en klassifisering av de ulike delene av elva basert på utnyttelse av elva til sportsfiske. Elvestrekningen ble i denne sammenheng delt inn i 19 soner, blant annet for å få fordelt fiskepresset. I denne prosessen ble også Reisa Elevlag opprettet, og det ble fastlagt vedtekter. Det ble videre innført en ordning med ulike typer sesongkort for lagets medlemmer.

For vår sak er det relevant at Nord-Troms skifterett avsa to dommer i saken den 24. april 1991. Dom nr. 1 hadde slik domsslutning:

II Rett til å fiske i Reisaelva har følgende:

1. Grunneiere som har eiendom som grenser til Reisaelva.
2. Grunneiere som ved sine eiendommers adkomstdokumenter (skylddelings forretning, utskifteforretning o.l.) kan påvise at eiendommen er tilsagt rett til fiske.

3. Personer som er registrert bosatt innenfor Nordreisas grenser fastsatt før kommuneutvidelsen i 1963.

II Fiskerettens innhold:

1. De fiskeberettigede grunneiere under punkt I, 1 og I 2 har enerett til fiske etter hovedregelen i lov av 6. mars 1964 §§ 43 og 76, dog med plikt til å respektere rett til fiske for den krets som er nevnt i punkt I, 3 og med det innhold som er nevnt i punkt II, 2.
2. Innholdet i fiskeretten til kommunens innbyggere, jf. I, 3 er følgende:
 - a. Fiskeretten er personlig og kan ikke overdras.
 - b. Fiskeretten er begrenset til eget husbehov og kan ikke drives som næring.

Dom nr. 2 hadde slik slutning:

Bruksordningens delingsgrunnlag.

1. Forholdet mellom grunneiernes, statens og de private, og de fiskeberettigedes andeler av fiske fastsettes til 60% på grunneierne og 40% på de berettigede.

[...]

Dommen fastsatte altså hvem som hadde rett til å fiske i elva, og videre ble forholdet mellom grunneiernes og de fiskeberettigedes andel av fisket fastsatt til henholdsvis 60% på grunneierne og 40% på de fiskeberettigede.

Den 27. februar 2013 ble det fremmet en ny jordskiftesak. Denne saken ble fremmet av en gruppe fiskeberettigede som var av den oppfatning at den gjeldende ordning blant annet medførte opphopning av fisker på enkelte steder i elva. Behovet for bedre kontroll av fisket medførte at det ble innført en ordning med døgnkort. Det vises til jordskifterettens avgjørelse der det blant annet heter:

Slik retten ser det er opphopning av fiskere på samme sted i elva et problem forårsaket av alle grupper fiske, ikke bare fiskere med næringskort. God forvaltning av elva de siste årene har medført at laksestammen har tatt seg opp, noe som medfører at flere ønsker å fiske. Med sesongkort kan ikke antall fiskere i elva reguleres. Skal en få en effektiv regulering, må en over på en ordning med døgnkort.

I jordskiftesaken ble det også fastsatt nye og til dels endrede vedtekter for elvelaget. Enkelte av bestemmelsene i vedtektene er senere revidert, og nye bestemmelser er kommet til. Retten finner det naturlig å innta enkelte av de sentrale bestemmelsene i vedtektene. Gjeldende vedtekter baserer seg på vedtektene fastsatt i jordskiftesaken, men med enkelte

endringer fastsatt i henholdsvis 2016 og 2018. Fra vedtektene inntas enkelte bestemmelser som er av betydning for vår sak:

«§ 1. REISA ELVELAG

Reisa elvelag, nedenfor kalt laget, er et organisert fellesskap mellom grunneiere/rettighetshavere med fiskerett i Reisaelva innenfor gårdsnummer 11-3 7, 40-46 og 52 i Nordreisa kommune, samt fast bosatte i gamle Nordreisa kommune (gnr. 1-52). Samtlige er parter i sak 1900-2012-0051 ved Nord-Troms jordskifterett.

§ 2.ANSVAR

Laget er et eierlag med delt, ubegrenset ansvar i samsvar med andelen i laget, (proratarisk ansvar), jf. vedtektene§ 4 og jordskifteloven§ 34 b.
Laget har ikke anledning til å ta opp lån.

§ 3. FORMÅL OG ARBEIDSOMRÅDE

Laget sitt formål er å samle grunneierne og de fiskeberettigede for, i fellesskap, å forvalte fiskeressursene i den lakseførende delen av Reisaelva på en forsvarlig og langsiktig måte til beste for medlemmene. Laget skal sikre at det biologiske produksjonsgrunnlaget i vassdraget ivaretas.

Laget skal legge til rette for lokal næringsutvikling og kan formidle salg av fiskekort til eksterne.

Videre skal laget samarbeide med offentlige forvaltningsorgan.

§ 4. MEDLEMSKAP OG ANDEL

Laget består av 2 grupperinger:

1. Grunneiere med fiskerett fordelt på:

- Private grunneiere og rettighetshavere
Statskog SF

2. Fiskeberettigede som er innenbygdsboende på gnr. 1-52 i Nordreisa kommune.»

Det er verdt å merke seg at medlemskap i elvelaget er pliktig. I vedtektene punkt 4.1.2 står det:

«4.1.2 Medlemskap

Medlemskapet i laget er pliktig. Det følger eiendommen og kan ikke skilles fra denne.

Medlemmene er rettslig forpliktet til å stille sin(e) eiendom(mer) til disposisjon for felles utnyttelse av fiske i elva.»

Om styret heter det følgende i vedtektene:

«§ 8 STYRET

8.1 Sammensetning

Laget blir ledet av et styre på 7 medlemmer. 2 for private grunneiere/rettighetshavere, 2 for Statskog og 3 for de fiskeberettigede. Det skal velges 2 vararepresentanter for de private grunneierne/rettighetshaverne, 2 for Statskog og 3 for de fiskeberettigede. For at styret skal være vedtaksfør må minst fire av styremedlemmene eller vararepresentantene være til stede og minimum en fra hver av sammenslutningene: de private grunneierne/ rettighetshaverne, Statskog og de fiskeberettigede.

Det enkelte vedtak i styremøtene blir gjort med vanlig flertall (simpelt relativt flertall) blant de frammøtte dersom ikke anna fremgår av vedtektene. Ved avstemming har representantene

for grunneierne 1 ½ stemme hver og de fiskeberettigede 1 1/3 stemme hver. Til sammen utgjør dette 10 stemmer.»

Styret er i vedtektenes punkt 8.2 gitt en rekke oppgaver knyttet til driften og forvaltningen av elvelaget, herunder å vedta fiskeregler med fisketider, soneinndeling, lyse ut og administrere fiskekort med videre. I 2016 ble det inntatt et såkalt mindretallsvern i vedtektenes punkt 8.2 (styret). Også vedtektenes punkt 6.2 (årsmøte) inneholder et likelydende mindretallsvern. I punkt 8.2 siste strekpunkt heter det følgende:

«Flertallsvedtak i styret må ikke påføre noe medlem større kostnader og ulemper enn nytte. Vedtaket må ivareta felleskapets ve og vel og ikke gi urimelige fordeler til flertallet på bekostning av mindretallet. Medlem som mener at et flertallsvedtak er i strid med disse vilkårene kan bringe spørsmålet opp for rettslig skjønn.»

Styret er videre gitt fullmakt til å inndelegge elven i soner og bestemme maksimalt antall fiskekort i den enkelte sonen. I vedtektenes punkt 10.2 heter det:

«10.2 Soner og maks antall kort

Styret foretar inndeling av elva i fiskesoner og fastsetter maks antall fiskekort i den enkelte sonen. Styret er ansvarlig for tydelig merking av sonen både ved veg og ved elva.»

Utøvelse av fisket i elva forutsetter at det tas ut fiskekort og betales en avgift til elvelaget. I vedtektenes punkt 10.2 står det om dette:

«10.1 Fiskekort

Alle som skal fiske plikter å betale en avgift til laget og de skal ha fiskekort. Fiskekortene er personlige døgnekort som ikke kan overdras til andre. Kortene gir rett til bruk av ei stang. Kortet skal medbringes og forevises sammen med legitimasjon.

[...]

Forvaltningsavgiftene skal benyttes til kultivering, oppsyn og drift av laget. Laget kan ta depositum mot innleveling av fangststatistikk. Styret kan stille krav om innlevering av fangststatistikk før utlevering av nye kort.»

Det finnes 4 ulike typer fiskekort. Bygdekort (fiskeberettigede – 40% av kortene i hver sone), Grunneierkort (grunneierne), Næringskort (grunneierne), og Døgnekort (eksterne). Grunneierne har altså mulighet til videreselge kort til eksterne. Kort disponert av grunneierne skal utgjøre 60%.

Det følger videre av vedtektenes punkt 11 at laget skaffer seg inntekter ved innkreving av forvaltningsavgifter og salg av fiskekort. Forvaltningsavgiftene skal finansiere driften av laget. Avgiftene skal ikke være større enn det som er nødvendig for å oppfylle lagets formål. Det er også fastslått at Grunneierparten av kortsalget tilfaller de aktuelle grunneierne laget har solgt kort for og fordeles sonevis og i henhold til andelsfordelingen i § 4.1.1.

I tiden fra jordskiftesakene beskrevet over var elva delt inn i 19 soner. Sone 1-10 lå i den såkalte «Nerelva» og er relevant for vår sak. Den 6. juni 2017 vedtok styret enstemmig at sone 1-10 omgjøres til én sone for sesongen 2017. Forutsetningen i styrevedtaket var at ordningen skulle evalueres til høsten. Vedtaket hadde sin bakgrunn i et forslag fra styremedlem Terje Nordberg fremsatt skriftlig den 2. juni 2017, kort tid før styremøtet og flere måneder etter at fiskereglene for 2017 var fastlagt. Retten vil senere komme tilbake til rettens oppfatning av bakgrunnen for dette forslaget. Endringen gjorde at de fiskeberettigede kunne fiske i hele «Nerelva» på et kort.

Det er også på det rene at styret i elvelaget har praktisert en ordning der sone 1-5 for sjørøretfiske er slått sammen til én sone.

Begge de ovennevnte sammenslåinger av soner er videreført i årene 2018 og 2019. For sammenslåingen av sone 1-10 følger dette av vedtak i styret. Sammenslåingen av sone 1-5 bygger på at styret viderefører en tidligere praksis, uten at retten kan se at dette har særlig betydning ved vurderingen av om sammenslåingene er gyldige. Det er uansett styret som hvert år vedtar fiskereglene og hvordan fisket i elva skal forvaltes.

Noen av grunneiere reagerte på sammenslåingen av sonene og styrets praksis for regulering av sjørøretfiske i brev til Reisa Elvelag datert 22. juni 2017. Brevet ble sendt etter et møte mellom grunneierne og en representant fra elvelaget. På møtet ble det ikke oppnådd noen enighet. Reaksjonene ble fulgt opp i klage datert 20. mars 2018 forfattet av saksøkernes prosessfullmektig. Klagen førte ikke frem, og styret har som nevnt videreført ordningene med sammenslåing av soner i «Nerelva». Den 23. november 2018 tok en gruppe bestående av 10 grunneiere - som alle eier eiendommer i de tidligere sone 1 og 2 - ut stevning for Nord-Troms tingrett med påstand om at sammenslåingen av fiskesonene må kjennes ugyldig.

I tilsvar datert 19. desember 2018 tok Reisa Elvelag til motmæle og påsto seg frifunnet. Partene har senere prøvd å komme frem til en minnelig løsning på tvisten, uten å lykkes.

Saksøkerne har videre fremsatt en begjæring om midlertid forføyning, som også vil bli behandlet i det følgende.

Hovedforhandling i saken ble holdt i tiden 20. til 22. mai 2019 i Tromsø. Representanter fra saksøkerne og de saksøkte møtte og avga forklaringer. Det ble ført 5 vitner. For øvrig bevisførsel vises til rettsboken.

Saksøkerne har i korte trekk anført:

Det rettslige utgangspunkt er at grunneier har enerett til fiske etter anadrome laksefisk i vassdrag, jf. laksefiskeloven § 16. Det er imidlertid ikke uenighet om at det i Reisaelva er en rekke fiskeberettigede. Det ovennevnte rettslige utgangspunkt danner imidlertid et bakteppe hvis det blir tvil knyttet til de fiskeberettigedes adgang til fiske.

Etter en omfattende og langvarig prosess foretok jordskifteretten i tiden fra 1988 til 1995 en klassifisering og verdsetting av de ulike grunneiendommenes fiskerettigheter – en såkalt bonitering. Delingsgrunnlaget og rettighetsforholdene ble ytterligere fastsatt i jordskiftesaken fra 2012.

Det er ikke omtvistet at forholdet mellom grunneiernes og de fiskeberettigedes andel av fiske i Reisaelva er 60% på grunneierne og 40% på de fiskeberettigede.

Saksøkerne anfører imidlertid at styret i elvelaget mangler hjemmel til å foreta en sammenslåing av tidligere sone 1-10 i «Nerelva» til én sone.

Sammenslåingen av sone 1-10 har sitt grunnlag i styrevedtak fra 2017, 2018 og 2019. Saksøkerne anfører at vedtakene er truffet uten forutgående saksbehandling eller faglig grunnlag. Den påståtte evalueringen av sammenslåingen er i realiteten ikke-eksisterende. Styrevedtakene må anses ugyldige og oppheves. Det samme må gjelde for styrets videreføring av praksisen med å slå sammen sone 1-5 for sjørrettfiske til én sone.

Saksøkerne hevder at bakgrunnen for sammenslåingen av soner i realiteten er at personer som sitter i styret har særlige intensiver for å foreta en slik sammenslåing. Dette er store grunneierne lengre opp i elva som har behov for å kunne samarbeide i større utstrekning enn jordskifteavgjørelsene skulle tilsi. Disse grunneierne har behov for å kunne overføre grunneierkort til en annen eiendom i en annen av de tidligere sonene. For å kompensere for de ulempene dette medførte for de fiskeberettigede ble sonene slått sammen slik at de fiskeberettigede kunne fiske hvor som helst i Nerelva. Dette medførte at tilgangen til de enkelte grunneiendommer økete for de fiskeberettigede, noe som medfører økt fiske i tidligere sone 1 og 2. Dette har forrykket rettighetene til fisket i elva, og for enkelte av de mindre grunneierne medfører dette en opphoping av fiskere på de respektive eiendommene.

Etter vedtektene § 10 er det opp til styret å fastsette soneinndelingen av elva. De her aktuelle vedtakene er imidlertid i realiteten en oppheving av sonene som forrykker rettighetsforholdet mellom grunneierne (60%) og de fiskeberettigede (40%). Dette gir ikke vedtektene adgang til. Styrets inndeling av soner må bygge på et faglig forsvarlig grunnlag og være i overenstemmelse med 60/40 fordelingen. Den tidligere soneinndelingen ivaretok en reell 60/40 deling, mens den nye ordningen innebærer at opptil 59 fiskere kan fiske på

samme plass. Styrets vedtak mangler både faglig grunnlag og har ikke vært gjenstand for adekvat saksbehandling. Styret har ikke foretatt vurderinger av hvilke konsekvenser vedtakene får for de ulike rettighetshaverne og fiskeriforvaltningen i elva. Den tidligere gjeldende soneinndelingen var resultatet av en grundig bonitering, og styret har ikke forsikret seg om at den nye ordningen ikke griper inn i andres rettigheter. Ordningen må kunne karakteriseres som en hestehandel som tilgodeser de store grunneierne og de fiskeberettigede.

Videre fører styrets vedtak til en økning i utnyttelsesgrad. Styrets vedtak medfører at fisket blir mer attraktivt for de fiskeberettigede. Dette illustreres ved at det har skjedd en klar forrykkelse av kortsalget fra 2015 til i dag. Antall kort tatt ut av fiskeberettigede har økt med 71% etter at soneinndelingen ble opphevet i «Nerelva».

Det ovennevnte innebærer at styrets vedtak er i strid med vedtektenes formålsparagraf, jf. vedtektenes § 3. Videre vil vedtakene være i strid med mindretallsvernet beskrevet i vedtektenes § 8.2. Vedtakene vil også være i strid med vedtektenes § 10.

Sameielovens bestemmelser kommer også til anvendelse. Elvelaget er et tvunget sameie, med en sameierbrøk på 60/40. Omfanget av sameiernes bruk skal svare til hans part. I dette tilfelle medfører styrevedtakene at utnyttelsen kommer i strid med delingsgrunnlaget. Belastningen på den enkelte grunneier blir større enn delingsgrunnlaget skulle tilsi.

Slik saksøkerne ser det er det svært vanskelig å dokumentere på annen måte den overopphoping som har oppstått. Dette kan ikke gjøres ved å kartlegge fisket én sesong. Det er mange ulike faktorer som sesongvariasjoner, vannføring med mer som kan påvirke fisket fra sesong til sesong.

Saksøkerne anfører prinsipalt at et vedtak som åpner for en forrykkelse av rettigheter må kjennes ugyldig. Videre anføres at saksøkerne uansett må anses å ha dokumentert at det finner sted en overopphoping av fiskere på eiendommer i sone 1 og 2.

Videre anføres at vilkårene for midlertidig forføyning er tilstede. Det vises til det ovennevnte vedrørende sannsynligjøring av saksøkernes krav. Videre foreligger sikringsgrunn, da grunneierne uten en midlertidig forføyning ikke vil kunne utnytte eiendommene sine i 2019 sesongen. Hensynet til de fiskeberettigede er heller ikke til hinder for en midlertidig forføyning.

Saksøkerne har etter dette lagt ned slik påstand:

I hovedsaken:

1. Styret i Reisaelva Elvelag sitt vedtak i sak nr. 26/17, vedtak i sak nr. 06/18 og

vedtak i sak 7/19 om sammenslåing av sonene 1-10 til en sone for de fiskeberettigede etter laksefisket, er ugyldig og oppheves.

2. Styret i Reisaelva Elvelag sin praksis med sammenslåing av sonene 1-5 til en sone for de fiskeberettigede i sjørrretsesongen, er ugyldig og oppheves.

3. Reisa Elvelag ved styret dømmes til å betale saksøkernes sakskostnader.

I kravet om midlertidig forføyning:

1. Reisa Elvelag v/ styret pålegges å gjeninnføre inndeling av sone 1 og 2 i Reisaelva i sesongen for laksefisket, med den begrensning av antallet døgnkort innenfor hver sone som følger av fiskereglene for 2019 § 13, inntil rettskraftig avgjørelse i hovedsaken foreligger. Det samme skal gjelde for sone 1 og 2 i sesongen for sjørrrettfisket.

2. Reisa Elvelag ved styret dømmes til å betale saksøkernes sakskostnader.

Saksøkte har i korte trekk anført:

Styrets kompetanse fremgår av lagets vedtekter, se blant annet vedtektenes § 10.2. Videre hører den alminnelige forvaltningen av foreningens anliggender til styret. Avgjørelser av stor viktighet eller andre fundamentale beslutninger hører inn under overordnet organ, i vårt tilfelle årsmøtet. Hvis styret hadde gått utenfor sin kompetanse, kunne grunneierne løftet spørsmålet opp for årsmøtet. Dette er ikke gjort.

Saksøkte vil ikke hevde at retten ikke har kompetanse til å overprøve dets avgjørelser. Det anføres imidlertid at så lenge styret holder seg innenfor rammene av selvstyret, finnes det ikke grunn til domstolsprøving. Videre må det legges til grunn at jo mer inngripende et vedtak er, jo større krav skal settes til styrets saksbehandling. Retten må derfor vise tilbakeholdenhet med å overprøve vedtak truffet av styret vedrørende lagets ordinære drift.

Styrets vedta er klart innenfor lagets formålsbestemmelse, jf. vedtektenes § 3. Det er først ved et markert avvik fra formålsbestemmelsen at styrets vedtak kan underkjennes, og i dette tilfelle gir vedtakene uttrykk for en god forvaltning av elva.

Det følger av vedtektenes § 10.2 at styret har anledning - eller står «fri» - til å foreta inndeling av elva i soner. Vedtaksprosessen kan ikke medføre at vedtaket settes til side som ugyldige. Saksbehandlingstiden var kort, men tilstrekkelig grundig. Styremedlemmer har forklart seg om bakgrunnen for og beveggrunnene for å endre soneinndelingen. Styret kan ikke se forvaltningsmessige betenkeligheter. Dagens ordning likner mer på den gamle, og den vil føre til mindre opphopning og færre stenger i elva. Det er ikke kommet tilbakemeldinger som tilsa at grunneierne ønsket en annen ordning, heller ikke i ettertid av det første vedtaket i 2017. Det er klart innenfor styrets myndighet å vedta fiskeregler,

herunder soneinndeling og maks antall fiskekort. Styrets soneinndeling medfører videre ingen endring av det eksisterende delingsgrunnlaget (60/40).

Det er videre ingen dokumentasjon som underbygger at det har funnet sted en opphopning av fiskeberettigede på grunneiernes eiendommer. Eksisterende oppsynsrapporter indikerer heller det motsatte. Denne saken har sitt utspill i en interessekonflikt mellom ulike grupperinger av rettighetshavere. Da jordskifteretten i sin tid vedtok bruksordningen for elva var det et sentralt vilkår at ikke-tapsgarantien i den dagjeldende jordskifteloven § 3 ble sikret. Det er derfor jordskifteretten som kan foreta en vurdering av om bruksordningen er i strid med delingsgrunnlaget. Det gjelder i denne sammenheng en 10 års sperretid fra forrige jordskiftevgjørelse var rettskraftig.

Vedtakene er heller ikke i strid med mindretallsvernet, jf. vedtektenes § 8.2. Alle flertallsvedtak medfører mer eller mindre ulemper for et mindretall. Styrets vedtak er truffet i tråd med de foreningsdemokratiske bestemmelsene som gjelder. Mindretallsvernet bygger på jordskiftelovens ikke-tapsgaranti. Det er der også en vurdering av spørsmålet hører hjemme. Videre er det ikke tilstrekkelig at saksøkerne påviser en teoretisk mulighet for ulempe. Hvis det viser seg at det finner sted en opphopning vil fiskereglene endres.

Når det gjelder sjøørretsesongen har ikke styret truffet et særskilt vedtak om sammenslåing av soner. Styret har kommet til at den beste løsningen var å videreføre den etablerte praksisen, som også ble mer sammenfallende med soneinndelingen for laksefiske når sistnevnte ble endret. Slik videreføring av en etablert praksis trenger i mindre grad en utfyllende utredning og begrunnelse enn en omlegging av praksis.

Når det gjelder sannsynligjøring av et krav vises til ovennevnte. Videre foreligger ikke sikringsgrunn, og uansett vil en midlertidig forføyning være i kollisjon med proporsjonalitetskravet i tvisteloven § 34-1 andre ledd. Temaet i saken tilsier ikke behov for en hasteavgjørelse. Kravet ble varslet allerede våren 2018, og saksøker har selv valgt når stevning ble tatt ut. Saksøkte har videre forsøkt å imøtekomme saksøkerne. En omlegging av fiskereglene så nært opp til sesongen vil være svært utfordrende, og elvelaget vil bruke 2019-sesongen til ytterligere evaluering. Saksøkerne har videre ikke brukt sine muligheter til å påvirke soneinndelingen gjennom foreningsdemokratiske prosesser. En av saksøkerne sitter i styret og har ikke hatt innvendinger under behandlingen av fiskeregler for 2019-sesongen.

Videre anføres at sonesammenslåingen ikke er i strid med sameieloven § 3 andre ledd. Vedtakene er i tråd med styrets kompetanse og i overensstemmelse med det sameiegenstanden er «etla til». Uansett vil bruksordningen i elva gå foran etter sameieloven § 1 andre ledd.

Det vil også anføres at sonesammenslåingen ikke er i strid med den enkelte grunneiendoms rett til å utnytte sine fiskerettigheter. I henhold til eiendomsvernet etter Grunnloven og

EMK må et inngrep i eiendomsretten ha tilstrekkelig og klar hjemmel, tjene et legitimt formål og bestå proporsjonalitetstesten. Disse vurderingene og avveiningen er allerede foretatt av jordskifteretten, gjennom rettens fokus på ikke-tapsgarantien.

Saksøkte har etter dette lagt ned følgende påstand:

I hovedsaken:

1. Reisa Elvelag ved styrets leder frifinnes.
2. Kyrre Pedersen, Cathrine Breivik, Kjell H. Pettersen, Kyrre Martin Elveskog, Anton Sandmo, Line Ørstad, Pål Severin Båtnes, Odd Bernard Johnsen, Bjørn Tore Rasmussen, Dagfinn Kristiansen og Geir-Bjarne Solberg Bendiktsen dømmes in solidum til å dekke Reisa Elvelags sakskostnader.

I kravet om midlertidig forføyning:

1. Begjæringen tas ikke til følge.
2. Kyrre Pedersen, Cathrine Breivik, Kjell H. Pettersen, Kyrre Martin Elveskog, Anton Sandmo, Line Ørstad, Pål Severin Båtnes, Odd Bernard Johnsen, Bjørn Tore Rasmussen, Dagfinn Kristiansen og Geir-Bjarne Solberg Bendiktsen dømmes in solidum til å dekke Reisa Elvelags sakskostnader.

Retten bemerkinger

1. Innledning

Retten vil først gjøre en vurdering av bakgrunnen for styrets vedtak om sammenslåing av soner. Retten vil så redegjøre kort for hvilken kompetanse styret har vedrørende soneinndelingen av Reisaelva. Retten vil så drøfte om styrets vedtak skal settes til side som ugyldige.

Retten kan ikke se at det er av betydning om sonesammenslåingen i Reisaelva bygger direkte på et styrevedtak, eller om styret har videreført en praksis har avgjørende betydning. Det er uansett styret som bestemmer fiskereglene i elva, og derfor har kompetanse til å dele elva inn i soner. Om det uttrykkelig er truffet et vedtak, eller om styret gjennom vedtagelsen av fiskereglene indirekte har videreført en soneinndeling, vil i praksis gå ut på det samme. Retten vil derfor for det alt vesentligste behandle sonesammenslåingene under ett.

2. Bakgrunnen for de aktuelle soneinndelingene

Slik retten ser det fremstår det som mest sannsynlig at endringen av soneinndelinger ble aktualisert og hadde sammenheng med utfordringer knyttet til grunneieres adgang til å samarbeide med hverandre ved salg av næringskort.

I vedtektenes punkt 10.1.2 tredje avsnitt står det:

«Grunneiere som selv ønsker å videregjøre næringskort skal betale en døgnbasert forvaltningsavgift for fiske på egen eiendom. Flere grunneiere, som har eiendommer som grenser, til hverandre, kan samarbeide om bruken av næringskort innenfor deres eiendommer. Slikt samarbeid skal meldes til laget innen en frist fastsatt av styret.»

Denne adgangen ble også spesifikt beskrevet og omhandlet i den siste av jordskifterettens avgjørelser der vedtektene ble fastsatt. I avgjørelsen heter det:

«Det skal også være mulig å samarbeide om uttak av næringskort for flere eiendommer, slik at en på deler av elva kan tilby utleie over en lengre periode. Med dette vil også grunneiere med en liten rett, slik Roald Storslett helt presist har anført, få mulighet til direkte utleie om de ønsker det. Det i motsetning til dagens ordning der kun de største grunneierne kan ta ut næringskort.

Tore Bilto har påpekt at det er uheldig at enkelte eiendommer er delt med teiger i to ulike soner og at dette har vært til hinder for uttak av dagens næringskort. Ved å gå over til døgnkort, vil dette endres. Eiendommen får da tilgang til et visst antall kort i begge soner.»

Det er etter bevisførselen ikke tvil om at denne ordningen skapte enkelte utfordringer og noe uenighet. Særlig gjaldt dette hvor to tilliggende grunneiendommer lå i ulike fiskesoner. I slike tilfeller gjorde muligheten for å samarbeid mellom ulike eiendommer at grunneierkort i en sone også kunne brukes i en annen sone.

Forklaringene til medlemmene av styret viser at styret anså at dette var en utfordring med tanke på 60/40 fordelingen, fordi grunneierkort kunne overføres fra en sone til en annen og dermed øke andelen grunneierkort i den sonen kortene ble brukt i. Dette skapte en uenighet mellom de fiskeberettigede og grunneierne, se for eksempel referat fra styremøte 7. mai 2015 og brev fra Reisa Elvelag til Nord-Troms jordskifterett der uenigheten er nærmere beskrevet.

At det er den her beskrevne problemstillingen som var motiverende for styrets avgjørelse av å slå sammen soner fremstår som tydelig. Forslaget om å slå sammen soner ble reist av Terje Nordberg den 2. juni 2017, altså kort tid før fiskesesongen. I forslaget til styret heter det:

«Jeg vil fremme forslag om at nerelva sone 1. til og med sone 10. blir omgjort til en sone inntil RE drifter innenfor vedtektene. Dette betyr at de fiskeberettigede kan fiske i hele nerelva (1-10) på døgnkortet, det samme gjelder allerede i øverelva.

Begrunnelse for dette er at: Næringskortene selges over flere soner, og 60/40 fordelingen er brutt til fordel for grunneierne i strid med vedtektene.»

Det skal i denne sammenheng bemerkes at Nordberg er grunneier av relativt store eiendommer i den øvre del av «Nerelva». Retten legger til grunn at han har egeninteresse i at ordningen med mulighet til å samarbeide mellom soner opprettholdes. Det er derfor sannsynlig at Nordbergs initiativ i denne sammenheng i hvert fall delvis har vært motivert av at de fiskeberettigede var misfornøyde, noe som kunne medføre protester mot samarbeidsordningene mellom grunneierne.

Slik retten ser det kan det stilles spørsmål ved Nordberg og styrets oppfatning om at 60/40 fordelingen ble brutt ved denne muligheten for grunneierne til å samarbeide over soner. Jordskifteretten har spesifikt behandlet denne adgangen til samarbeid, uten å mene at dette var i strid med den grunnleggende fordelingen av fisket. Retten ser ikke noen grunn til å vurdere dette nærmere, da det uansett ikke er avgjørende betydning for rettens videre vurderinger.

På bakgrunn av ovennevnte er det som nevnt etter rettens mening tydelig at det var uenigheten mellom de fiskeberettigede og grunneierne blant annet om muligheten til å samarbeide over soner som motiverte styrets avgjørelse om sonesammenslåing i «Nerelva». De fiskeberettigede måtte få bedre tilgang til hele elva for at ikke misnøye skulle oppstå, og eventuelt lede til ytterligere protester mot adgangen til å samarbeide.

Dette illustreres også i e-post datert 9. januar 2018 fra tidligere styremedlem Odd Kr. Kristiansen der han svarer på spørsmål vedrørende om også representanter for de fiskeberettigede har stemt for «adgangen til flytting av døgncort mellom gnr/bnr». I e-posten skriver Kristiansen:

«Ut i fra diskusjonen i styret er det fiskereglene som er vedtatt for så vidt enstemmig for 2018 med protokolltilførsel om at vi er uenige i fortolkningen om bruken av næringskortene. Dette er imidlertid gjort med bakgrunn i «hestehandel» for å få 1 sone i nerelva. [...]»

Retten kan ikke se at det er presentert noen andre tungtveiende eller plausible grunner til sammenslåingen enn ovennevnte.

Når det gjelder videreføringen av ordningen med sammenslåing av soner ved sjørretfiske, kan ikke retten se at denne har andre motiver enn det ovennevnte. Det skal bemerkes at denne sammenslåingen av soner har lengre historikk enn sammenslåingen av soner for laksefiske. Så vidt retten kan skjønne var denne sammenslåingen opprinnelig begrunnet med at fisket etter sjørret var svært begrenset. De senere årene har dette fisket tatt seg opp, og problemstillingen knyttet til mulig overopphopping av fiskere har også blitt aktuell for dette fisket. Det er nærliggende å legge til grunn at bakgrunnen for likevel å

oppretholde sonesammenslåingen synes å være de samme som beskrevet tidligere i dette punkt.

3. Styrets kompetanse

Retten vil i dette punktet vurdere om styret i utgangspunktet har kompetanse til å slå sammen soner i Reisaelva. Det understrekes at det som drøftes i dette punkt kun er styrets formelle utgangskompetanse. Hvorvidt det finnes begrensinger i denne kompetansen som påvirker gyldighetene av vedtakene blir behandlet i punkt 4 under.

Det følger av vedtektenes § 10.2 at:

«Styret foretar inndeling av elva i fiskesoner og fastsetter, maks antall fiskekort i den enkelte sonen. Styret er ansvarlig for tydelig merking av sonen både ved veg og ved elva.»

Ordlyden i vedtektene er klar, og gir styret i oppgave å inndele elva i soner. At det er meningen at denne bestemmelsen i vedtektene skal tolkes bokstavelig underbygges også av jordskifteavgjørelsene som er grunnlaget for delingsgrunnlaget i elva. I jordskifteavgjørelsen der vedtektene ble fastsatt heter det:

«Styret foretar inndeling av elva i fiskesoner. Antall kort/stenger fordeles i henhold til delingsgrunnlaget fastsatt i 1988-saken, med 60 % til grunneierne og 40 % på de fiskeberettigede. Styret gis fullmakt til å fastsette soneinndelingen og er fri til å endre den. Styret bestemmer så hvor mange kort det skal være i den enkelte sone og fordeler disse i henhold til andelsfordelingen i § 4.1.1, jf. anførselene foran vedrørende dommene i 1988-saken.»

Det er også naturlig at styret har kompetanse til å endre soneinndelingen av elva. Forvaltningen av fisket i elva må være dynamisk. Det vil være en rekke ulike forhold som gjør det nødvendig og gunstig å endre fiskereglene, herunder soneinndelingen, over tid. Dette kan være variasjoner i laksebestanden og oppnåelse av bestandsmål, klimatiske forhold slik som vannstand og liknende, men også endringer som aktualiseres som følge av selve utøvelsen av fisket over tid.

Slik retten ser det er det derfor klart at styret i utgangspunktet har kompetanse til å endre soneinndelingen av elva. Det er ikke gitt spesielle anvisninger på antall soner eller liknende, og de her omtalte bestemmelsene i vedtektene gir dermed kompetanse til å foreta den soneinndelingen som angripes i saken.

Det skal imidlertid understrekes at styrets kompetanse begrenses av andre bestemmelser i vedtektene og andre forhold som retten kommer tilbake til senere.

4. Skal styrets avgjørelser om sammenslåing av soner i «Nerelva» settes til side?

4.1 Innledning

Som beskrevet over i punkt 3 er det slik retten vurderer det ikke tvilsomt at styret som et utgangspunkt har rett til å bestemme soneinndelingen i Reisaelva. Retten skal i dette punktet ta stilling til om det finnes begrensninger i denne kompetansen, og eventuelt om styret har overskredet disse grensene.

4.2 Finner det sted en overopphoping av fiskere på grunn av styrets soneinndeling?

Saksøkerne anfører at styrets avgjørelser medfører en markert opphopning av fiskere på enkelte eiendommer i de tidligere sone 1 og 2. Retten finner det naturlig først å ta stilling til om saksøkerne har sannsynliggjort dette.

Retten har mottatt forklaring fra flere representanter for saksøkerne. Ut fra fremlagte kart som viser hvor saksøkerne eier eiendom og hvor det er fiskeplasser i tidligere sone 1 og 2, legger retten til grunn at saksøkerne representerer en betydelig andel av grunneierne som har direkte rettigheter til gode fiskeplasser i tidligere sone 1 og 2.

Alle saksøkernes representanter forklarte seg om at sammenslåingen av soner medfører store problemer og ulempe for flere av grunneierne nederst i elva. Saksøkerne beskrev en betydelig opphopning av fiskere på de gode fiskeplassene på eiendommene beliggende i tidligere sone 1 og 2. Saksøkerne beskrev at det i sesongen nesten alltid var flere fiskere på deres respektive eiendommer, og at dette begrenset deres mulighet til å fiske selv, samt selge fiskekort til andre. Trengselen på de respektive eiendommene gjør det lite attraktivt å selge fiskekort. Flere av saksøkerne beskrev videre at opphopningen førte til mistrivsel og en følelse av å bli fortrent fra egen eiendom. Retten mottok videre beskrivelser av at det var trengsel, uro og til dels uenigheter ved elva som følge av opphopningen av fiskere. Flere av saksøkerne sammenlignet dagens situasjon med forholdene som rådet før den første jordskiftesaken, som ble initiert som følge av opphopning og ukontrollert fiske.

Saksøkernes fremstilling ble underbygget av vitnet Roar Olsen. Olsen er næringsdrivende, og tidligere bosatt i Tromsø. I løpet av de siste årene har han flyttet til Reisa på grunn av sin store fiskeinteresse. Olsen eier også «Reisastua Lodge» som driver med fisketurisme. Olsen beskrev at da elva var delt inn i flere soner hadde man kontroll på hvor mange fiskeberettigede man kunne møte i hver sone. Nå beskrev Olsen at det er en opphopning av fiskere på de gode fiskeplassene nær Storslett. Olsen forklarte at dette også kan bekreftes av de fiskeguidene han bruker. Olsen forklarte videre at elvelaget er gjort oppmerksom på denne problemstillingen gjennom flere klager. Olsen bekreftet at han har måtte endre sin drift på grunn av opphopningen av fiskere i de nedre delen av elva. Olsen forklarte at det er

unikt at en så stor elv bare er delt inn i 2 soner, og beskriver at de fiskeberettigede er i «laksehimmelen» etter sammenslåingen av soner.

Vitnene fra saksøktensiden anførte at opphopning ikke var et problem. For retten fremstår det som litt uklart hva disse vitnene og styremedlemmene egentlig bygger sin anførsel på. Det fremstår som overraskende at flere av styremedlemmene uttalte at de ikke hadde fått tilbakemeldinger som skulle tyde på slik opphopning, all den tid det er dokumentert flere klager, og elvelaget de facto er stevnet i en rettsprosess der nettopp slik opphopning av fiskere er en sentral del av problemstillingen. Slik retten kan se det har ikke styret i særlig grad satt i verk tiltak for å undersøke om saksøkernes forklaringer medfører riktighet. Retten kommer tilbake til dette senere. Retten har for øvrig også merket seg at styremedlemmene i retten uttalte at de ikke betviler saksøkernes beskrivelser.

Styret støtter seg i en viss grad til rapporter og tilbakemeldinger skrevet av selskapet som har oppsyn med elva i løpet av sesongen. Disse rapportene gir etter rettens vurdering ikke informasjon av betydning for om saksøkerne har sannsynliggjort en opphopning. For det første skal bemerkes at oppsynet har til oppgave å kontrollere at fisket skjer i henhold til fiskereglene. Oppsynet har ikke fått i oppgave å kommentere eventuell opphopning av fiskere, så lenge fisket foregår i overensstemmelse med fiskereglene. Dette ble bekreftet av styret. Videre kan ikke retten se at ordlyden i rapporten gir særlig veiledning knyttet til om det har vært en opphopning eller ei. Som eksempel inntas følgende fra rapport fra Tura AS datert 01.11.17:

«Både vi og fiskere er overrasket over hvor få fiskere som faktisk har fisket på enkelte elvestrekninger, tross et høyt uttak av kort av fiskeberettigede.»

Slik retten ser det gir ikke dette sitatet noen indikasjon på at det ikke har funnet sted en opphopning av fiskere på enkelte steder. Ordlyden kan like gjerne tas til inntekt for det motsatte. Saksøkte har ikke ført noen vitner fra Tura AS.

På bakgrunn av ovennevnte har retten funnet det sannsynliggjort at det etter sammenslåingen av sonene i elva har oppstått en betydelig opphopning av fiskere på de eiendommene som ligger i tidligere sone 1 og 2. Det vises til forklaringene fra saksøkerne, som etter rettens vurdering i liten grad er imøtegått fra saksøkte. Videre legger retten til grunn at saksøkerne som grunneieren av de aktuelle eiendommene naturlig nok har best og mest tilgang til de aktuelle eiendommene, slik at deres grunnlag for å uttale seg om en opphopning er bedre fundert en styremedlemmens. Retten kan i likhet med enkelte medlemmer av styret, ikke se at det er noen grunn til å betvile saksøkernes beskrivelse av de faktiske forhold langs elvas nederste del.

Videre har retten lagt vekt på at en opphopning er en naturlig og logisk konsekvens av sonesammenslåingen. For retten fremstår det som selvfølgelig at de fiskeberettigede i stor

grad vil søke til de nærmest tilgjengelige og beste fiskeplassene når de fritt kan velge hvor de vil fiske. Den nye ordningen innebærer at det er langt flere stenger som har tilgang til hver enkelt del av «Nerelva» hver dag, enn da de fiskeberettigede måtte forholde seg til de ulike sonene. Det faktum at hele den nedre del av elva er en sone, innebærer også at fiskeberettigede kan «streife» langs hele «Nerelva». Fiskerne kan dermed følge laksen oppover elva fra eiendom til eiendom, noe som nødvendigvis legger til rette for en opphopning av fiskere. Også dette underbygger saksøkernes beskrivelse av de faktiske forhold.

4.3 Skal sonesammenslåingene settes til side som ugyldig?

Retten må under hensyntagen til det som er beskrevet i punkt 4.2, ta stilling til om styrets avgjørelser om å slå sammen sonene i «Nerelva» er ugyldige til tross for at styret i utgangspunktet har den beskrevne kompetansen.

Opphopning av fiskere i enkelte deler av elva må anses som problematisk og uønsket, og til hinder for et godt fiske. Det synes for øvrig ikke å være uenighet om dette. Det kan i denne sammenheng vises til jordskifterettens premisser i den siste jordskiftesaken. Under rettens bemerkninger til vedtektenes § 10 – Utøvelse av fiske - heter det:

«Vi har foran redegjort for vår forståelse av jordskifterettens dom fra 24.04.1991. Slik retten ser det, er det klart at både grunneiers og de fiskeberettigedes rett til fiske kan reguleres. Ressursen er begrenset og skal en opprettholde et godt fiske, må det være regler for dette.

Et godt fiske handler ikke bare om matauk, men er i stor grad rekreasjon. I Reisaelva, som i de andre nasjonale lakseelvene, stilles krav om fredning og gjenutsetting av hunnlaks over en viss størrelse. Det er også en øvre grense for hvor mange laks en kan ta ut pr. døgn og på årsbasis. Restriksjoner som dette gjør ikke fisket mindre attraktivt for sportsfiskeren som finner glede av å være ved elva, opplevelsen av å få en laks på kroken og ta denne i land. Matauk er for mange sekundært, ikke minst for tilreisende som kanskje heller ikke har fasiliteter til å oppbevare fisken og der Reisaelva er en av mange elver som oppsøkes i sesongen.

Et attraktivt fiske forutsetter at det er fisk i elva, ro ved elva og at det ikke er for mange fiskere på ett sted. Allerede da saken ble rekvirert ble opphopning angitt som et problem.»

Dette viser at en av begrunnelsene for å fastsette nye vedtekter var å lage regler som sikret en god forvaltning, herunder hindret opphopning av fiskere og uro langs elva. Etter innføringen av nye vedtekter og fiskeregler, hadde man i stor grad oppnådd dette.

Det er klart at styrets kompetanse til å bestemme soneinndelingen i elva har visse begrensninger. Også vedtektene fastsetter slike begrensninger, blant annet gjennom et såkalt mindretallsvern.

Et mindretallsvern skal fungere som en sikkerhetsventil mot at flertallet «overkjører» et mindretall i selskaper, foreninger eller liknende der deltagerne kan ha kryssende eller motstridende interesser. Det finnes flere eksempler på slikt mindretallsvern i lovgivningen og i vedtekter til lag, foreninger mm. Et mindretallsvern har ikke minst betydning i lag der medlemskap er tvunget, slik som i Reisa Elvelag. Mindretallsvernet i elvelaget er beskrevet i vedtektenes punkt 6.3 om flertallsvedtak ved årsmøtet. På årsmøtet den 10. mars 2016 ble dette mindretallsvernet også enstemmig og uttrykkelig inntatt under bestemmelsene i vedtektene som regulerer styrets oppgaver. I vedtektenes punkt 8.2 heter det i siste strekpunkt:

«Flertallsvedtak i styret må ikke påføre noe medlem større kostnader og ulemper enn nytte. Vedtaket må ivareta felleskapets ve og vel og ikke gi urimelige fordeler til flertallet på bekostning av mindretallet. Medlem som mener at et flertallsvedtak er i strid med disse vilkårene kan bringe spørsmålet opp for rettslig skjønn.»

Denne bestemmelsene setter begrensninger for hvilke avgjørelser styret kan treffe. Det enkelte medlem av laget gis i bestemmelsen også anledning til å bringe spørsmålet om mindretallsvernet er brutt opp for rettslig skjønn, hvilket saksøkerne har gjort i nærværende sak.

Spørsmålet er om styrets avgjørelser om sonesammenslåinger er i strid med vilkåret om at styret ikke må påføre noe medlem «større kostnader og ulemper enn nytte» og at styrets avgjørelser ikke må gi «urimelige fordeler til flertallet på bekostning av mindretallet». Retten finner det riktig å igjen påpeke at det ikke kan legges avgjørende vekt på at sonesammenslåingen ved sjørretfiske ikke grunner i et eksplisitt styrevedtak. Som allerede nevnt har styret truffet en avgjørelse som i realiteten viderefører sonesammenslåingen ved at de har vedtatt fiskereglene hvert enkelt år. Det er ingen grunn til at denne realitetsavgjørelsen ikke skal være gjenstand for bestemmelsene om mindretallsvernet. Avgjørelsene om sonesammenslåing for laksefiske og sjørretfiske behandles derfor i det følgende samlet, med mindre annet påpekes.

Retten har kommet til at styrets avgjørelser er i strid med mindretallsvernet beskrevet over. Saksøkerne har sannsynliggjort at sammenslåingene av soner medfører en betydelig opphopning av fiskere på deres eiendommer. Dette medfører slik retten ser det både en urimelig begrensning i hvordan den enkelte grunneier selv kan unytte sin fiskerett, og gjør også at det blir langt mindre attraktivt å selge grunneierkort til fiskere som ellers ikke har en rett til å fiske i elva.

Som beskrevet over fremstår endringen først og fremst begrunnet i en uenighet som oppsto mellom noen grunneiere og de fiskeberettigede. Et tidligere styremedlem har skriftlig beskrevet avgjørelsen som en «hestehandel». Sammenslåingen er til fordel for enkelte store grunneiere som gjennom åpningen for å samarbeide kan utnytte sine fiskerettigheter bedre kommersielt. Ordningen er også til fordel for de fiskeberettigede som hver dag får tilgang

til hele den nedre del av elva, som mest sannsynlig er den mest attraktive på grunn av tilgjengeligheten og nærheten til Storslett. Retten kan imidlertid ikke se at de mindre grunneiere i sone 1 og 2 har fordeler av sonesammenslåingen. Tvert imot har grunneierne beskrevet at sammenslåingen representerer et betydelig problem og en stor ulempe for dem. Dette er også bekreftet av næringsaktører i elva. Retten har etter dette kommet til at avgjørelsene om sonesammenslåinger påfører saksøkerne klart større ulemper enn nytte, og for øvrig gir flertallet urimelige fordeler på bekostning av mindretallet.

Ved den ovennevnte vurderingen er det sett hen til at styrets avgjørelse om å gjøre nedre del av elva til én sone må anses å være en viktig avgjørelse. Elva har gjennom grundige vurderinger i jordskifteretten tidligere vært delt inn i en rekke soner. Det er også gjennom jordskifteavgjørelsene etablert ordninger med døgnekort knyttet til de ulike sonene. Bakgrunnen må blant annet være for å kunne kontrollere fisket. Reisaelva er noe spesiell ved at det er en hel bygd som er fiskeberettiget. De har også en rett som nesten tilsvarer grunneiers rett til å utnytte eiendommen til fiske (40/60). I en slik situasjon fremstår det som en stor avgjørelse å åpne hele den nedre delen av elva for de fiskeberettigede. Dette gjelder selv om det hver dag selvfølgelig vil være et begrenset antall fiskekort tilgjengelig. At avgjørelsen må sies å være av stor viktighet underbygges også av at flere vitner har beskrevet at det er svært uvanlig at fiskeberettigede har tilgang til flere mil av en lakseførende elv på samme kort. Dette sannsynligvis fordi det fremstår som naturlig og logisk at en sammenslåing av soner potensielt vil kunne føre til opphopning av fiskere, særlig på de lett tilgjengelige gode fiskeplassene.

Når styret skal treffe slike viktige avgjørelser hvor et vedtak potensielt kan påføre medlemmene negative konsekvenser, må det stilles visse krav til styrets saksbehandling. Det må være opp til styret å vise at det har tatt tilbørlig og rimelig hensyn også til konsekvensene en avgjørelse får for et mindretall. Slik retten vurderer det fremstår styrets behandling av saken som lite grundig. Slik retten har fått beskrevet det, består saksbehandlingen nesten utelukkende av diskusjoner internt i styret. Disse diskusjonene ble av styremedlemmene beskrevet som «gode», uten at retten har fått noen innsikt i hva som menes med dette. Det foreligger så å si ingen skriftlige eller faglige vurderinger til grunn for styrets avgjørelse. Som illustrasjon kan nevnes at det skriftlige forslaget om å slå sammen «Nerelva» til én sone ble presentert i et brev fra Nordberg den 2. juni 2017, altså rett før fiskesesongen skulle begynne. Allerede den 6. juni vedtok styret sammenslåingen. Det er ikke engang anført at det i løpet av disse fire dagene ble gjort noen grundige faglige vurderinger eller saksforberedelse.

Styret har anført at eventuelle svakheter med saksbehandlingen før vedtaket i 2017 er reparert ved at sonesammenslåingen er evaluert i ettertid. For retten fremstår det som uklart hva denne evalueringen har bestått av. Det er ikke fremlagt noen dokumentasjon for, og for

øvrig heller ikke anført, at det foreligger noen skriftlige evalueringer. Også i denne sammenheng synes det som om styrets evaluering har begrenset seg til interne diskusjoner i styret. I denne sammenheng vil retten igjen bemerke at styremedlemmene som forklarte seg vektla at det ikke hadde kommet innspill som tydet på at en opphopning av fiskere fant sted. Dette til tross for at styret hadde mottatt skriftlige klager, og elvelaget etter hvert faktisk ble saksøkt. På denne bakgrunn er det vanskelig å se hva som faktisk ble evaluert under styremøtene. Det er anført at det faktisk at en av saksøkerne satt i styret og stemte for fiskereglene for 2019, viser at det ikke var uenighet om sonesammenslåingen. Dette argumentet underbygger rettens tvil om det har vært foretatt noen reelle evalueringer i styret. Den aktuelle saksøker har forklart at hun måtte fratse som inhabil når klagen/søksmålet fra saksøkerne ble behandlet i styret. Hun har derfor ikke oppfattet det slik at hun ved å stemme for fiskereglene, også angivelig skal ha stemt for videreføring av sonesammenslåingen. Retten legger til grunn at dette også må ha vært styrets oppfatning. For retten fremstår det som klart at styret må ha oppfattet at styremedlemmet som var del av søksmålet, fremdeles hadde store innvendinger til sonesammenslåingen – dette illustreres blant annet av at hun måtte fratse som inhabil når styret diskuterte søksmålet. Hvis denne «misforståelsen» har medført at styret opplevde at det ikke var innvendinger mot sonesammenslåingen, underbygges rettens vurdering av at det aldri ble foretatt noen reell evaluering i styret.

Styret mottok allerede første året etter sonesammenslåingen klager på ordningen. Til tross for dette, og den senere prosessen, har styret ikke tatt grep for å gjennomføre en dokumenterbar og fundert evaluering. Styret har sågar bekreftet at oppsynet i elva ikke engang fikk som selvstendig oppdrag å vurdere opphoppningsproblematikken. Hvorvidt, og eventuelt hvordan/hvorfor, styret har kommet til at tilbakemeldingene fra saksøkerne ikke skal vektlegges, fremstår etter dette som uklart. Slik retten ser det har det derfor ikke vært foretatt noen reell evalueringen av sonesammenslåingene. Også saksbehandlingen i forkant av det første vedtaket om sammenslåing var svak. Dette underbygger at mindretallsvernet i vedtektene er brutt.

Selv om sammenslåingen av soner ved sjørettfiske bygger på tidligere praksis, må det stilles visse krav til styret, herunder at ordningen evalueres. Dette må særlig gjelde når det kommer sterke innvendinger til ordningen. Slik retten ser det har heller ikke styret foretatt noen reell evaluering i denne sammenheng.

Saksøkte har anført at mindretallsvernet har sin bakgrunn i ikke-tapsgarantien i jordskifteloven, og at det derfor er jordskifteretten som er nærmest til å ta stilling til om ordningene er i strid med mindretallsvernet. Retten kan ikke se at denne anførselen er treffende. Det er sannsynliggjort at endringen i soneinndelinger påfører enkelte av grunneierne klare ulemper knyttet til utøvelsen av fiske på sine eiendommer. En slik situasjon berøres ikke av jordskifterettens delingsgrunnlag som først og fremst konsentrerer seg om delingsgrunnlaget i elva som helhet. Det er mindretallsvernet som blir

aktualisert når styrets soneinndeling gir flertallet fordeler på mindretallets bekostning, og delingsgrunnlaget som fastsatt av jordskifteretten ivaretas.

Videre er anført at saksøkerne skulle ha benyttet seg av foreningsdemokratiske virkemidler for å få endret ordningen. Retten kan ikke se at denne anførselen har særlig vekt. Mindretallsvernet er en ordning som skal beskytte mindretallet nettopp i slike situasjoner der et flertall treffer vedtak som går ut over et mindretall. Siden grunneierne kun utgjør en liten del av elvelaget, ville det ikke endret situasjonen om de hadde bragt spørsmålet inn for andre av lagets organer. Det er i vedtektene heller ikke satt noen krav om utnyttelse av lagets organer før saken bringes «opp for rettslig skjønn».

Retten har på bakgrunn av ovennevnte kommet til at styrets avgjørelser om sammenslåing av soner i «Nerelva» er i strid med elvelagets vedtekter, og avgjørelsene må settes til side som ugyldige.

Saksøkerne har videre anført at styrets avgjørelser er i strid med sameielovens bestemmelser, og også i strid med bestemmelser til vern om eiendomsretten. Retten trenger på bakgrunn av ovennevnte ikke ta stilling til disse anførselene.

Det skal bemerkes at saksøkerne har krevet dom for at vedtakene vedrørende laksefiske både for 2017, 2018 og 2019 skal settes til side. Vedtakene for 2017 og 2018 er som beskrevet over også i strid med mindretallsvernet. De har imidlertid ikke lenger noen aktualitet fordi nytt vedtak har blitt truffet av styret. Retten kan derfor ikke se at saksøkerne har noen faktisk eller rettslig interesse i å få dom for tilsidesettelse av vedtakene for 2017 og 2018, jf. tvisteloven § 1-3 (2). Selv om det ikke har noen reell betydning avses kun dom for tilsidesettelse av vedtak nr. 7/2019.

5. Midlertidig forføyning

Saksøkerne har begjært midlertidig forføyning i saken, ved at styret kort sagt pålegges å gjeninnføre inndelinga av sone 1 og 2 i Reisaelva.

En midlertidig forføyning er et rettslig virkemiddel for å sikre et krav som ikke gjelder penger, se tvisteloven § 32-1 tredje ledd og Ot.prp. nr. 51 (2004-2005). Formålet med en midlertidig forføyning er å få sikret et krav midlertidig i påvente av at tvisten løses ved dom eller på annen måte, og for å hindre at gjennomføringen/forfølgningen av kravet blir vesentlig vanskeliggjort, eller at det oppstår vesentlig skade eller ulempe i påvente av løsningen av tvisten, se tvisteloven § 34-1.

For at en begjæring om midlertidig forføyning skal kunne tas til følge, må saksøkeren vanligvis sannsynliggjøre sitt krav, og alltid en sikringsgrunn, jf. tvisteloven § 34-2.

Når det gjelder spørsmålet om saksøker har sannsynliggjort et krav, vises til drøftelsene over som viser at saksøkerne får medhold i sitt krav i hovedsaken.

Retten må da ta stilling til om det foreligger en sikringsgrunn.

Hva som er sikringsgrunn er beskrevet i tvisteloven § 34-1. Bestemmelsen lyder slik:

«34-1.Sikringsgrunn

(1) Midlertidig forføyning kan besluttes:

- a) når saksøktes adferd gjør det nødvendig med en midlertidig sikring av kravet fordi forfølgningen eller gjennomføringen av kravet ellers vil bli vesentlig vanskeliggjort, eller
- b) når det finnes nødvendig for å få en midlertidig ordning i et omtvistet rettsforhold for å avverge en vesentlig skade eller ulempe, eller for å hindre voldsomheter som saksøktes adferd gir grunn til å frykte for.

(2) Midlertidig forføyning kan ikke besluttes dersom den skade eller ulempe som saksøkte blir påført står i åpenbart misforhold til den interesse saksøkeren har i at forføyning blir besluttet.»

Saksøkerne anfører så vidt retten skjønner at grunneierne uten en midlertidig forføyning ikke vil kunne utnytte eiendommene sine i 2019 sesongen, jf. tvisteloven § 34-1 første ledd bokstav b. Videre anføres at hensynet til de fiskeberettigede heller ikke er til hinder for en midlertidig forføyning.

Retten må etter dette vurdere om det foreligger sikringsgrunn etter tvisteloven § 34-1 (1) bokstav b. I forlengelsen av denne vurderingen skal retten også om drøfte om ulempen forføyningen medfører for de saksøkte, står i «åpenbart misforhold» til den interessen saksøkerne har i at forføyning besluttes.

Saksøkerne anfører altså at de vil bli påført en vesentlig ulempe hvis det ikke får medhold i sitt krav om en midlertidig forføyning. Denne ulempen innebærer først og fremst at de ikke kan anvende eiendommene sine som før sonesammenslåingen. Spørsmålet er om forholdet må anses som en ulempe av en slik karakter at retten finner det «nødvendig» med en midlertidig ordning.

Retten kan ikke se at ulempen i denne saken er av en slik karakter at det er nødvendig med en midlertidig forføyning. Ulempen saksøkerne må tåle er at soneinndelingen som har vært praktisert de siste to årene muligens vil gjelde også under årets fiskesesong. Retten anerkjenner at det vil være tyngende for saksøkerne å måtte forholde seg til soneinndelingen i en sesong til. Det skal imidlertid bemerkes at fiskerettighetene tilliggende eiendommen er en ganske begrenset del av de totale eierbeføyelser saksøkerne har over egen eiendom. Retten legger også vekt på at fiskesesongen varer i relativt kort tid. Ulempene for saksøkerne vil derfor bare være aktuelle for en begrenset del av eiendommen over relativt kort tid. I en slik situasjon skal det slik retten ser det mye til for at en

midlertidig forføyning finnes «nødvendig». Det skal også bemerkes at saksøkerne selv har hatt kontroll over når saken er bragt inn for retten. De har ikke begjært forføyning tidligere, og har også selv valgt å ta ut søksmål først nå.

Det skal videre bemerkes at saksøkerne i den midlertidige forføyningen påstår at styret skal pålegges å gjeninnføre sone 1 og 2 i Reisaelva. Dette er et krav som ikke korresponderer med hovedkravet i saken. Det er i henhold til vedtektene, og jordskifteavgjørelsene, styret som fastsetter soneinndelingen i elva, og retten er i hovedsaken kun bedt om å sette til side styrets avgjørelser. Hvordan soneinndelingen i elva skal være vil bero på en rekke ulike forhold og kryssende interesser. Retten har ikke kompetanse til å pålegge styret en ny soneinndeling. Det er opp til styret hvordan det vil forholde seg til rettens avgjørelse av hovedkravet. Styret kan innføre en nye soneinndeling etter et grundigere forarbeid, eller selvfølgelig også anke rettens avgjørelse.

Gitt de ovennevnte vurderingene er retten kommet til at lovens vilkår om at en forføyning er «nødvendig» for å avverge en «vesentlig ulempe» neppe er oppfylt.

Retten vil bemerke at ved vurderingen av om en midlertidig forføyning skal besluttes, skal det også foretas en interesseavveining der ulempene de saksøkte påføres ved forføyningen holdes opp imot den interesse saksøker har i å få medhold i begjæringen. Hvis saksøker hadde fått medhold i sin begjæring vil det kort tid før fiskesesongen innføres en ny soneinndeling i elva. Fiskereglene for 2019 er fastsatt for lang tid tilbake. De ulike rettighetshaverne har innrettet seg etter disse, dette gjelder både de fiskeberettigede og grunneierne som kan ha kommersielle interesser knyttet til sine eiendommer. Slik retten ser det vil det være svært uheldig å endre forutsetningene for fisket for 2019-sesongen så sent. Saksøkerne har selv kritisert styret for å gjøre dette før sesongen 2017, og retten deler saksøkernes oppfatning av at dette er svært uheldig. Videre legger retten en viss vekt på at styret uten forføyningen kan benytte sesongen 2019 til å i hvert fall skaffe seg et bedre grunnlag for å kunne vurdere om opphøringsproblematikken er så stor som retten har lagt til grunn over.

Retten har på bakgrunn av ovennevnte kommet til at det ikke foreligger tilstrekkelig sikringsgrunn, jf. tvisteloven § 34-1, og vilkårene for å beslutte en midlertidig forføyning er derfor ikke oppfylt.

6. Sakskostnader

6.1 Hovedsaken

Det følger av tvisteloven § 20-2 første ledd at en part som har vunnet saken har krav på full erstatning for sine sakskostnader. Saken er vunnet hvis en part har fått medhold fullt ut eller i det vesentligste. Det fremgår av rettens drøftelser og konklusjoner over at

saksøkerne har vunnet saken. De skal derfor i utgangspunktet ha dekket sine omkostninger med saken etter tvisteloven § 20-2. Retten har vurdert, men kan ikke se at noen av tvistelovens unntak fra denne hovedregelen, herunder tvisteloven § 20-2 tredje ledd, bør komme til anvendelse. Saksøkte har anført at det fra saksøktes side har vært fremmet tilbud om forhandlinger og fremsatt tilbud om minnelige løsninger. Retten kan ikke se at disse forholdene får betydning for sakskostnadsspørsmålet i vår sak. Saken har vært meklet to ganger, og begge parter har fremsatt tilbud om minnelige løsninger, også under hovedforhandlingen. Saksøktes tilbud fremstår slik retten ser det ikke av en slik karakter, sett opp imot saksøkernes forslag til minnelig løsning, at de får betydning for avgjørelsen av kostnadsspørsmålet, jf. tvisteloven § 20-2 tredje ledd bokstav b.

Full erstatning for sakskostnader skal dekke alle partens nødvendige kostnader ved saken som ikke særlige regler gir grunnlag for å unnta, jf. tvisteloven § 20-5 første ledd. Ved vurderingen av om omkostningene har vært nødvendige, skal det legges vekt på om det ut fra betydningen av saken har vært rimelig å pådra dem.

Saksøkernes prosessfullmektig har lagt frem en kostandsoppgave med samlet krav på kr. 390 000,- inkl. mva. Kostnadene knytter seg for det vesentligste til salær til saksøkernes advokat. Saksøkte reiste under hovedforhandlingen innsigelser til saksøkernes tidsbruk før hovedforhandling. Advokat Olsborg har beregnet at han har brukt 147 timer til saksforberedelse frem til hovedforhandling. Til sammenligning har advokat Thorkildsen beregnet at han har brukt 57 timer.

Etter rettens vurdering har saken hatt et omfang som en ordinær tredagerssak. Saken har reist flere juridiske problemstillinger, men de fleste må sies å være innenfor et sentralt juridisk fagområde (tingsrett). Det er forbundet med merarbeid å være saksøker fremfor saksøkt. I tillegg kommer at saksøker har representert flere parter. Retten legger videre til grunn at det har vært nødvendig å bruke tid på innhenting av diverse dokumenter og vedtak. Retten har ingen bemerkninger til timesatsen som er brukt i saken, men vil bemerke at antall timer brukt før hovedforhandling fremstår som meget høyt. Etter rettens vurdering overstiger advokat Olsborgs salærkrav det som har vært nødvendig, og det som fremstår som forholdsmessig sakens karakter tatt i betraktning. Advokat Olsborg har fremmet et salærkrav på til sammen 390 000,- inkl. mva. Av dette har ca. kr. 30 000,- vært knyttet til begjæringen om midlertidig forføyning som saksøkerne ikke får medhold i. Etter en konkret helhetsvurdering er retten kommet til at advokat Olsborgs salær fastsettes til 320 000 kroner inkludert mva. I tillegg til salæret kommer utgifter som beløper seg til 15 314,- kroner. Saksøkerne tilkjennes etter dette sakskostnader med 335 314,- kroner.

6.2 Midlertidig forføyning

Etter resultatet skal saksøkte tilkjennes sakskostnader, jf. tvisteloven § 32-10, jf. § 20-2 første ledd. Retten kan ikke se at det foreligger forhold som skulle tilsi at bestemmelsene i tvisteloven § 20-2 tredje ledd skal komme til anvendelse.

Saksøkte har krevet dekket kostnader med kr. 18 375,- inkl. mva. Saksøker har ikke kommet med innvendinger mot kravets størrelse, og retten anser kostnadene som nødvendige og rimelige utgifter.

Dommen er ikke avsagt innen lovens frist. Grunnen er rettens arbeidsbyrde

DOMSSLUTNING

1. Styret i Reisa Elvelag sitt vedtak i sak 7/19 om sammenslåing av sonene 1-10 til én sone for de fiskeberettigede etter laksefisket, er ugyldig og oppheves.
2. Styret i Reisa Elvelag sin praksis med sammenslåing av sonene 1-5 til én sone for de fiskeberettigede i sjøørretsesongen, er ugyldig og oppheves.
3. Reisa Elvelag ved styret dømmes til å betale sakskostnader med til sammen kr. 335 314,- inkl. mva. til Kyrre Pedersen, Cathrine Breivik, Kjell H. Pettersen, Kyrre Martin Elveskog, Anton Sandmo, Line Ørstad, Pål Severin Båtnes, Odd Bernard Johnsen, Bjørn Tore Rasmussen, Dagfinn Kristiansen og Geir-Bjarne Solberg Bendiktsen, innen to uker etter at denne dommen er lovlig forkynt.

Vedrørende begjæringen om midlertidig forføyning avsies kjennelse med slik

SLUTNING

1. Begjæringen tas ikke til følge.
2. Kyrre Pedersen, Cathrine Breivik, Kjell H. Pettersen, Kyrre Martin Elveskog, Anton Sandmo, Line Ørstad, Pål Severin Båtnes, Odd Bernard Johnsen, Bjørn Tore Rasmussen, Dagfinn Kristiansen og Geir-Bjarne Solberg Bendiktsen dømmes in solidum til å betale sakskostnader med til sammen kr. 18 375,- inkl. mva. til Reisa Elvelag, innen to uker etter at denne kjennelsen er lovlig forkynt.

Retten hevet

Thorstein Funderud
Skogvang

Veiledning om anke i sivile saker vedlegges.

Veiledning om anke i sivile saker

I sivile saker er det reglene i tvisteloven kapitler 29 og 30 som gjelder for anke. Reglene for anke over dommer, anke over kjennelser og anke over beslutninger er litt ulike. Nedenfor finner du mer informasjon og veiledning om reglene.

Ankefrist og gebyr

Fristen for å anke er én måned fra den dagen avgjørelsen ble gjort kjent for deg, hvis ikke retten har fastsatt en annen frist. Disse periodene tas ikke med når fristen beregnes (rettsferie):

- fra og med siste lørdag før palmesøndag til og med annen påskedag
- fra og med 1. juli til og med 15. august
- fra og med 24. desember til og med 3. januar

Den som anker, må betale behandlingsgebyr. Du kan få mer informasjon om gebyret fra den domstolen som har behandlet saken.

Hva må ankeerklæringen inneholde?

I ankeerklæringen må du nevne

- hvilken avgjørelse du anker
- hvilken domstol du anker til
- navn og adresse på parter, stedfortredere og prosessfullmektiger
- hva du mener er feil med den avgjørelsen som er tatt
- den faktiske og rettslige begrunnelsen for at det foreligger feil
- hvilke nye fakta, bevis eller rettslige begrunnelser du vil legge fram
- om anken gjelder hele avgjørelsen eller bare deler av den
- det kravet ankesaken gjelder, og hvilket resultat du krever
- grunnlaget for at retten kan behandle anken, dersom det har vært tvil om det
- hvordan du mener at anken skal behandles videre

Hvis du vil anke en tingrettsdom til lagmannsretten

Dommer fra tingretten kan ankes til lagmannsretten. Du kan anke en dom hvis du mener det er

- feil i de faktiske forholdene som retten har beskrevet i dommen
- feil i rettsanvendelsen (at loven er tolket feil)
- feil i saksbehandlingen

Hvis du ønsker å anke, må du sende en skriftlig ankeerklæring til den tingretten som har behandlet saken. Hvis du fører saken selv uten advokat, kan du møte opp i tingretten og anke muntlig. Retten kan tillate at også prosessfullmektiger som ikke er advokater, anker muntlig.

Det er vanligvis en muntlig forhandling i lagmannsretten som avgjør en anke over en dom. I ankebehandlingen skal lagmannsretten konsentrere seg om de delene av tingrettens avgjørelse som er omtvistet, og som det er knyttet tvil til.

Lagmannsretten kan nekte å behandle en anke hvis den kommer til at det er klart at dommen fra tingretten ikke vil bli endret. I tillegg kan retten nekte å behandle noen krav eller ankegrunner, selv om resten av anken blir behandlet.

Retten til å anke er begrenset i saker som gjelder formuesverdi under 125 000 kroner

Hvis anken gjelder en formuesverdi under 125 000 kroner, kreves det samtykke fra lagmannsretten for at anken skal kunne bli behandlet.

Når lagmannsretten vurderer om den skal gi samtykke, legger den vekt på

- sakens karakter
- partenes behov for å få saken prøvd på nytt
- om det ser ut til å være svakheter ved den avgjørelsen som er anket, eller ved behandlingen av saken

Hvis du vil anke en tingretts kjennelse eller beslutning til lagmannsretten

En *kjennelse* kan du som hovedregel anke på grunn av

- feil i de faktiske forholdene som retten har beskrevet i kjennelsen
- feil i rettsanvendelsen (at loven er tolket feil)
- feil i saksbehandlingen

Kjennelser som gjelder saksbehandlingen, og som er tatt på bakgrunn av skjønn, kan bare ankes dersom du mener at skjønnsutøvelsen er uforsvarlig eller klart urimelig.

En *beslutning* kan du bare anke hvis du mener

- at retten ikke hadde rett til å ta denne typen avgjørelse på det lovgrunnlaget, eller
- at avgjørelsen åpenbart er uforsvarlig eller urimelig

Hvis tingretten har avsagt dom i saken, kan tingrettens avgjørelser om saksbehandlingen ikke ankes særskilt. Da kan dommen isteden ankes på grunnlag av feil i saksbehandlingen.

Kjennelser og beslutninger anker du til den tingretten som har avsagt avgjørelsen. Anken avgjøres normalt ved kjennelse etter skriftlig behandling i lagmannsretten.

Hvis du vil anke lagmannsrettens avgjørelse til Høyesterett

Høyesterett er ankeinstans for lagmannsrettens avgjørelser.

Anke til Høyesterett over *dommer* krever alltid samtykke fra Høyesteretts ankeutvalg. Samtykke gis bare når anken gjelder spørsmål som har betydning utover den aktuelle saken, eller det av andre grunner er særlig viktig å få saken behandlet av Høyesterett. Anke over dommer avgjøres normalt etter muntlig forhandling.

Høyesteretts ankeutvalg kan nekte å ta anker over *kjennelser* og *beslutninger* til behandling.

Hvis de blir tatt til behandling, er det som regel hvis spørsmålet har betydning utover den aktuelle saken, hvis andre hensyn taler for at anken bør prøves, eller hvis saken reiser omfattende bevisspørsmål.

Når en anke over kjennelser og beslutninger i tingretten er avgjort ved kjennelse i lagmannsretten, kan avgjørelsen som hovedregel ikke ankes videre til Høyesterett.

Anke over lagmannsrettens kjennelser og beslutninger avgjøres normalt etter skriftlig behandling i Høyesteretts ankeutvalg.